

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی ، گروه علوم تربیتی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: تعلیم و تربیت اسلامی

عنوان:

بررسی نقش معلم در پرورش مهارت‌های یادگیری

از دیدگاه اندیشمندان تعلیم و تربیت

استاد راهنما:

دکتر پری ناز بنی‌سی

استاد مشاور:

دکتر بهارک شیرزاد کبریا

پژوهشگر:

سید محمد امین فاطمی‌نسب

بهار ۱۳۹۲

تقدیم بہ

ہمہ خوبان و عزیزانم؛

پدرم، مادرم، ہمسرم و فرزندم

و تمام کسانی کہ تا بہ امروز، صبورانہ مرا علم آموختند.

سپاسگذاری

بعد از حمد خالق یکتا، تقدیر و سپاس از دو عزیز بزرگوار دکتر پری ناز سنینی

استاد محترم راهنما؛ دکتر بهارک شیرزاد استاد محترم مشاور و تمامی دوستان و

عزیزانی که صمیمانه مراد نگارش این پایان نامه یاری رساندند.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب سید محمد امین فاطمی نسب دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۹۰۶۶۸۶۵۷۰۰ در رشته تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش - تعلیم و تربیت اسلامی که در تاریخ ۹۲/۳/۲۱ از پایان نامه خود تحت عنوان: بررسی نقش معلم در پرورش مهارت‌های یادگیری از دیدگاه اندیشمندان تعلیم و تربیت با کسب نمره ۱۸ و درجه عالی دفاع نموده ام.

بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط این جانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام. مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
- ۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر، یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۹۲/۳/۲۱

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای سید محمد امین فاطمی نسب پایان نامه

خود دفاع نموده و با نمره ۱۸ به حروف هجده با درجه عالی مورد تصویب

قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

چکیده

فصل اول: کلیات پژوهش

۲	۱-۱- مقدمه .....
۳	۲-۱- بیان مسأله .....
۶	۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق .....
۹	۴-۱- اهداف پژوهش .....
۹	۱-۴-۱- هدف اصلی .....
۹	۲-۴-۱- اهداف فرعی .....
۹	۵-۱- سؤال‌های پژوهش .....
۹	۱-۵-۱- سؤال اصلی پژوهش .....
۹	۲-۵-۱- سؤالات فرعی .....
۱۰	۶-۱- تعاریف نظری و عملیاتی متغیرهای پژوهش .....
۱۰	۱-۶-۱- تعاریف نظری .....

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۱۳	۱-۲- شناخت .....
۱۴	۲-۲- تعاریف شناخت .....
۱۴	۳-۲- ابعاد شناخت .....
۱۵	۴-۲- رشد سیستم شناختی .....
۱۵	۵-۲- نظریه‌ی پیازه در رشد شناختی .....
۱۶	۱-۵-۲- حسی حرکتی .....

۱۶	..... ۲-۵-۲- مرحله‌ی عملیاتی
۱۶	..... ۲-۵-۳- مرحله‌ی عملیات عینی
۱۶	..... ۲-۵-۴- مرحله‌ی عملیات صوری
۱۷	..... ۲-۶- ساختار سیستم پردازش اطلاعات
۱۸	..... ۲-۷- فراشناخت
۱۸	..... ۲-۸- فرایندهای فراشناختی
۱۹	..... ۲-۹- تعاریف فراشناخت
۲۰	..... ۲-۱۰- راهبردهای شناختی و فراشناختی
۲۱	..... ۲-۱۱- رشد و تحول فراشناخت
۲۲	..... ۲-۱۲- اجزای فرا شناخت
۲۳	..... ۲-۱۳- روش‌های افزایش دانش فراشناختی
۲۳	..... ۲-۱۳-۱- افزایش دانش کلی از اهمیت فراشناخت
۲۳	..... ۲-۱۳-۲- افزایش دانش شناختی
۲۳	..... ۲-۱۳-۳- افزایش بهبود تنظیم شناخت
۲۳	..... ۲-۱۳-۴- ایجاد محیط مناسب
۲۴	..... ۲-۱۳-۵- تدریس متقابل
۲۴	..... ۲-۱۴- فرا حافظه
۳۰	..... ۲-۱۵- راهبردها یا استراتژی‌های شناختی و فراشناختی
۳۰	..... ۲-۱۵-۱- راهبردهای برنامه‌ریزی
۳۱	..... ۲-۱۵-۲- راهبرد کنترل و نظارت
۳۱	..... ۲-۱۵-۳- راهبرد نظم‌دهی
۳۲	..... ۲-۱۶- تفاوت بین راهبردهای شناختی و فراشناختی
۳۵	..... ۲-۱۷- بخش دوم: مبانی نظری تفکر انتقادی

- ۱۸-۲- مفهوم تفکر انتقادی ۳۶
- ۱۹-۲- راهبردها یا استراتژی‌های شناختی و فراشناختی ۳۷
- ۱۹-۲-۱- راهبردهای برنامه‌ریزی ۳۷
- ۱۹-۲-۲- راهبرد کنترل و نظارت ۳۷
- ۱۹-۲-۳- راهبرد نظم‌دهی ۳۸
- ۲۰-۲- تفکر، هدف تعلیم و تربیت ۳۸
- ۲۱-۲- تفکر و انواع آن ۴۰
- ۲۲-۲- دیدگاه‌های مختلف درباره‌ی تفکر ۴۶
- ۲۳-۲- نقش مربیان تعلیم و تربیت ۴۹
- ۲۴-۲- روش تدریس در نظریه‌های تربیتی ۵۴
- ۲۵-۲- پیشینه‌ی پژوهش ۵۵
- ۲۵-۲-۱- پیشینه‌ی پژوهش در ایران ۵۵
- ۲۵-۲-۲- پیشینه‌ی پژوهش در جهان ۵۶

فصل سوم: روش‌شناسی پژوهش

- ۱-۳- مقدمه ۶۰
- ۲-۳- نوع تحقیق ۶۰
- ۳-۳- جامعه‌ی آماری ۶۱
- ۴-۳- نمونه و روش نمونه‌گیری ۶۱
- ۵-۳- ابزار جمع‌آوری داده‌ها ۶۱
- ۶-۳- روش جمع‌آوری داده‌ها ۶۱

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۴-۱- بررسی سؤالات پژوهش ۶۳

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

۵-۱- مقدمه ۷۱

۵-۲- یافته‌های پژوهش ۷۲

۵-۳- محدودیت‌های پژوهش ۷۳

۵-۴- پیشنهادهای پژوهش ۷۳

منابع و مأخذ ۷۴

فهرست جداول و شکل‌ها

صفحه	عنوان
۳۳	جدول ۱-۲: تمایز بین راهبردهای شناختی و فراشناختی
۳۴	شکل ۱-۲: نظام شناخت

چکیده

هدف پژوهش حاضر در بررسی نقش معلم در روش مهارت‌های یادگیری از دیدگاه اندیشمندان تعلیم و تربیت می‌باشد. در این پژوهش منظور از راهبردهای شناختی دو راهبرد مرور ذهنی، سازماندهی و منظور از راهبردهای فراشناختی، طراحی، نظارت و ارزیابی می‌باشد. با توجه به اینکه پژوهش توصیفی تاریخی می‌باشد و به بررسی اسناد و مدارک و منابع علمی پرداخته شده است. لذا به تمامی مؤلفه‌های مذکور به جز طراحی در راهبردهای فراشناختی توجه شده است.

واژگان کلیدی: معلم، مهارت‌های یادگیری، اندیشمندان تعلیم و تربیت

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه

از ویژگی‌های بارز انسان و محور اساسی حیات او قدرت اندیشه است. انسان در طول زندگی خویش هرگز از تفکر و اندیشه فارغ نبود و با نیروی تفکر صحیح توانسته است به حل مسائل و مشکلات بپردازد. و به رشد و تعالی نائل گردد. بنابراین تمام موفقیت‌های انسان در گرو اندیشه بارور، پویا و مؤثر است. دانش فراشناختی ما را یاری می‌دهد تا به هنگام یادگیری و دانستن امور و پیشرفت خود را در نظر بگیریم. هم چنین این دانش به ما کمک می‌کند تا نتایج تلاش‌هایمان را ارزیابی کنیم و میزان تسلط خود را بر مطالبی که خوانده‌ایم بسنجیم (سیف، ۱۳۹۰).

روانشناسی فراشناخت امروزه، اندیشه‌گری نویسی است، که پیشینه‌ی آن حدود دهه‌ی ۱۹۷۰ می‌رسد جان فلاول نخستین کسی بود که گفتگو درباره‌ی فراشناخت را آغاز کرد و به تدریج جمع زیادی از دانشمندان به آیین نوین حوزه‌ی روان‌شناسی روی آوردند (آقازاده و احدیان، ۱۳۹۰).

یکی از ویژگی‌های اساسی انسان آگاهی از رفتار خود و برخورداری از نیروی تفکر^۱ است. به عبارت دیگر انسان می‌تواند از رفتار خود آگاه باشد و در برخورد با مسائل و امور متفاوت از نیروی تفکر خود استفاده کند (شریعتمداری، ۱۳۷۹). اگرچه علاقه به توسعه‌ی توانایی‌های تفکر انتقادی^۲ در محافل آموزشی پدیده‌ای جدید نیست و منشأ چنین علاقه‌ای به مکتب افلاطون برمی‌گردد (ایلی، ۱۳۸۳). از آنجا که تفکر انتقادی این کار را برای فرد ممکن می‌سازد تا حقیقت را در میان به هم ریختگی حوادث و اطلاعاتی جستجو کند که همه‌روزه وی را احاطه می‌کند و به هدفش که رسیدن

1- thinking

2- critical think

به کامل‌ترین درک ممکن است، دست یابد (جانسون^۱، ۲۰۰۲).

متأسفانه علی‌رغم تأکید و توجه به مسأله تفکر در اهداف نظام‌های آموزشی و ادعای‌های مسئولان، متصدیان و مجریان آموزشی، در عمل برای تشویق دانش‌آموزان در جهت تفکر و به ویژه به کارگیری تفکر انتقادی اراده و انگیزه کافی وجود ندارد. معلمان نیز با وجود اظهاراتی که حاکی از پذیرفتن این فرض است که تفکر انتقادی راه را برای آموزش بیشتر و بهتر به همراه می‌کند، همواره با شیوه‌های قالبی و حذف حقایق و ایجاد محیط خشک، انطباقی، زمینه را برای حفظ کردن اطلاعات درسی فراهم می‌کنند. آنان این نکته را فراموش کرده‌اند که حفظ کردن مطالب و انباشتن ذهن دانش‌آموز از اطلاعات مرتبط و نامرتبط با زندگی واقعی سبب به هدر رفتن هزینه‌ها امکانات و قابلیت‌های افراد می‌شود.

برای آنکه نسلی پویا و تلاشگر داشته باشیم، باید شیوه‌های قضاوت درباره‌ی جامعه و تفکر در مورد زندگی خویش و دیگران را بیاموزند (شعبانی، ۱۳۸۱).

۱-۲- بیان مسئله

در رویارویی با چالش‌های آینده آموزش و پرورش سرمایه‌ای اجتناب‌پذیر است. تحقق هر آرمانی در آموزش و پرورش، در گرو نیرو انسانی آن یعنی معلمان است که عامل اجرایی آرمان‌ها در محیط عملی هستند و هیچ اصلاحی بدون همکاری و مشارکت فعال آنان انجام نخواهد شد. آن چه مسلم است توسعه مهارت‌های حرفه معلمی در قلب هر برنامه درسی موفق جای دارد. که وجود این مهارت‌ها در معلمان باعث می‌شود تا الگوهای سنتی یادگیری در سطوح گوناگون تغییر کند و در نتیجه دانش‌آموزان بتوانند افراد توانمندی برای جهان آینده تربیت شوند.

یکی از نکات اساسی در آموزش این است که فراگیران بیاموزند چطور یاد بگیرند، چطور به‌خاطر بسپارند و چگونه مسئله حل کنند، به علاوه، فراگیران باید مؤثرترین روش‌ها و راهبردهای یادگیری را بدانند (بیل‌مونت، ۱۹۹۸).

1- Johnson

برخلاف گذشته که تصور می شد توانایی یادگیری هر فرد تابعی از میزان هوش و استعدادهای اوست، در چند سال اخیر این نظریه در میان روان شناس قوت گرفته است که با وجود نقش تعیین کننده عوامل ذاتی هوش و استعداد در یادگیری، عوامل غیر ذاتی دیگری نیز در این رابطه مهم قلمداد می شوند. یکی از این موارد راهبردهای یادگیری و یا به اصطلاح فنی تر راهبردهای شناختی و فراشناختی است که در چند سال اخیر شاهد پیشرفت زیاد روانشناسی تربیتی در کشف این راهبردها بوده ایم (ملکی، ۱۳۸۴).

کاربرد راهبردهای شناختی و فراشناختی در تسهیل فرایند یادگیری، یادآوری و یادسپاری بسیار اهمیت دارد. یانگ می گوید: راهبردهای شناختی و فراشناختی ابزاری قدرتمند برای آشکار کردن چگونگی توسعه فرایند یادگیری به شمار می آیند و این راهبردها باعث افزایش مهارت خودآموزی، ارتقاء استقلال یادگیرنده و تسهیل توانایی های یادگیری می شود (یانگ ۲۰۰۵، ص ۲۷۰).

با توجه به اینکه ما شناخت را کسب آگاهی یا یادگیری امور مختلف تعریف کردیم، هر تدبیری که یادگیرنده برای این منظور به کار می گیرد راهبرد شناختی نام دارد (سیف ۱۳۹۰، ص ۴۹۰).

راهبردهای شناختی عبارت بودند از:

۱- راهبردهای تکرار یا مرور (مکررخوانی، مکررنویسی، تکرار اصطلاحات کلیدی با صدای بلند، بازگویی مطالب، استفاده از تدابیر یاد یار برای مطالب آسان و خط کشیدن زیر مطالب، علامت گذاری و حاشیه نویسی، برجسته سازی قسمت های مهم، رونویسی کردن مطالب دشوار).

۲- راهبردهای بسط و گسترش معنایی (استفاده از واسطه ها، تصویرسازی ذهنی، روش مکان ها، استفاده از کلمه کلید، استفاده از سر واژه ها برای مطالب آسان و یادداشت برداری؛ قیاس گری، خلاصه کردن به زبان خود، کار بستن مطالب آموخته شده، آموزش مطالب آموخته شده به دیگران، استفاده از مطالب آموخته شده برای حل مسائل، شرح و تفسیر و تحلیل روابط مطالب دشوار).

۳- راهبردهای سازماندهی مطالب (دسته بندی اطلاعات جدید در قالب: الف. حیوانات، ب. گیاهان، ج. مواد معدنی، د. روابط سلسله مراتبی در ریاضیات برای مطالب آسان و تهیه فهرست عناوین یا سرفصل ها، تبدیل متن درس به طرح و نقشه و نمودار، دسته بندی اطلاعات جدید بر اساس

مقوله‌های آشنا استفاده از طرح درختی برای خلاصه کردن اندیشه‌های اصلی یک مطلب و نشان دادن روابط میان آنها، استفاده از نمودار گردش برای توضیح و تشریح یک فرآیند تولید پیچیده برای مطالب پیچیده (ملکی، ۱۳۸۴).

برونینگ و همکاران معتقدند فراشناخت عبارت است دانشی که مردم درباره‌ی فرایند تفکرشان دارند و از آنجایی که فراشناخت فرد را برای کنترل مهارت‌های شناختی اش توانمند می‌کند، عنصری ضروری از یادگیری ماهانه است (برونینگ، ۲۰۰۱).

از نظر برونینگ الگوی فراشناخت شامل دو جزء اصلی است:

۱- دانش شناختی (آنچه فرد درباره‌ی شناخت می‌داند)

۲- تنظیم شناخت (چگونه یک فرد شناخت را کنترل می‌کند)

دانش شناختی شامل سه نوع دانش به شرح زیر است:

دانش بیانی: دانش درباره‌ی خودمان به‌عنوان یادگیرندگان و عواملی که بر عملکردمان تأثیر

می‌گذارد برای مثال، دانش درباره‌ی محدودیت‌های توانایی فرد برای یادآوری هر چیز

دانش روش کاری: دانش درباره راهبردها برای مثال، خلاصه‌برداری و کاربرد یاد یارها

دانش شرطی: دانش درباره اینکه چه وقت و چرا راهبردها را به کار می‌بریم.

در واقع، دانش فرا شناخت دانش درباره‌ی شناخت عمومی و شناخت فردی است.

تنظیم شناختی، جز دوم این الگو، نیز دارای سه بخش زیر است:

طراحی: انتخاب راهبردهای مناسب، تخصیص منابع، هدفگذاری، کاربرد دانش قبلی و مدیریت

زمان

نظارت: کنترل و خود ارزیابی، توقف در حال مطالعه و انتخاب راهبردهای ترمیمی مناسب.

ارزیابی: ارزیابی فرآیندهای یادگیری به کار برده شده ارزیابی مجدد اهداف، بازبینی و ارزیابی نتایج

یادگیری (شیفر و دال، ۲۰۰۹).

در این پژوهش منظور از راهبردهای شناختی، سه راهبرد مرور ذهنی، بسط دهی و سازماندهی در

سطح ساده و پیچیده است و منظور از راهبردهای فرا شناختی، دانش و کنترل خود، دانش و کنترل

فرآیند (برنامه‌ریزی، ارزشیابی و نظم‌دهی) است که در مجموعه‌ای به نام مهارت‌های یادگیری قرار می‌گردند.

انسان‌هایی که در جهان آینده به آنها نیاز دارد، افراد توانمندی هستند که مناسبات و ویژگی‌های این عصر را به‌خوبی درک کنند و بتوانند فعالانه و با خلاقیت به ساختن دانش مورد نیاز نایل شوند. از آنجا مهم‌ترین هدف آموزش و پرورش شکوفاسازی استعدادها و خلاقیت‌های دانش‌آموزان است، تأثیرگذاری معلم به‌عنوان عنصر کانونی فرآیند آموزش، جریان‌تربیت و بازده‌های آن و آماده کردن دانش‌آموزان برای عقلانی‌اندیشیدن و بهره‌گیری صحیح از آموخته‌ها در زندگی امروز و فردا از یک طرف و حرکت پرشتاب عصر حاضر، اندیشیدن در مورد تأثیر نقش معلم و فراهم آوردن شرایط مناسب برای رشد مهارت‌های یادگیری در دانش‌آموزان یک ضرورت می‌باشد. بنابراین سؤال اصلی که در این تحقیق مطرح می‌شود این است که نقش معلم در پرورش مهارت‌های یادگیری (راهبردهای شناختی و فراشناختی) از دیدگاه اندیشمندان تعلیم و تربیت چیست؟

۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش

نظام تربیتی پیشرو به دنبال مهیا نمودن فراگیران امروزی برای رویارویی با چالش‌های بزرگ و کوچک جهان آینده است و معلمان این نظام می‌دانند که نقش آنان به‌عنوان توضیح‌دهندگان و پرسش‌گران به پایان رسیده و نسل آینده از آنها انتظار دارد تا فراگیران را چنان به افزایش مهارت‌های یادگیری سوق دهند که آنان خود بتوانند در محیط‌های به شدت متغیر آینده قابلیت سازگاری و انطباق را داشته باشند.

دیرگاهی است که این عقیده در میان روانشناسان تربیتی قوت یافته است که علاوه بر عوامل ذاتی مانند هوش و استعداد، عوامل اکتسابی نیز بر یادگیری دانش‌آموزان اثر گذارند، یکی از این عوامل اکتسابی مؤثر در یادگیری، راهبردهای یادگیری است (سیف و مصر آبادی ۱۳۸۲، ص ۳۹). سعید و همکاران (۱۳۸۹) فراشناخت را با مطالعه، یادگیری، تفکر انتقادی، حل مسئله و تصمیم‌گیری مرتبط دانسته و همه‌ی این موارد را برای موفقیت‌های آموزشی ضروری می‌دانند.

پژوهش‌های انجام شده درباره‌ی مهارت‌های یادگیری نشان داده‌اند که استفاده از این تدابیر، یادگیری و پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان را بهبود می‌بخشد. یادگیرندگان ماهر به کمک راهبردهای شناختی به پیشرفت دست می‌یابند و با استفاده از راهبردهای فراشناختی بر راهبردهای شناختی نظارت می‌کنند تا پیشرفت خود را بهبود بخشند (سیفرت، ۱۹۹۱، ص ۳۰).

پری و همکاران (۲۰۰۰) معتقدند که یادگیری و کاربرد راهبردهای فراشناختی باعث می‌شود که دانش‌آموزان بتوانند از توانایی‌های خود بسیار بهره ببرند (اهالان و کافمن، ۲۰۰۳ به نقل از لطف آبادی، ۱۳۸۴).

همچنین در پژوهشی با این نتایج که معلمان می‌توانند از راه آموزش مهارت‌های یادگیری و مطالعه (راهبردهای شناختی و فراشناختی) به دانش‌آموزان خود کمک کنند تا یادگیرندگان موفق‌تری باشند و در سرنوشت تحصیلی خود نقش فعال‌تری را ایفا نمایند (واینستاین و هیوم ۱۹۹۸).

بسیاری از مشکلات یادگیرندگان و انتقال یادگیری در نقص مهارت‌های فراشناختی ریشه دارند. بسیاری از یادگیرندگان در زمینه‌های خودنظم‌دهی، خود واریسی، تشخیص مشکل، و نظایر اینها نیاز به آموزش دارند. تنها زمانی که بر راهبردهای فراشناختی کلی تسلط یابند می‌توانند یادگیری را یاد بگیرند. در غیر این صورت، هر تکلیف یادگیری تازه برای آنها یک مشکل غیر قابل حل خواهد بود (گیج وبرلاینر، ۱۹۹۲، ص ۳۱۲).

از دیدگاه زیمرمن (۲۰۰۰) فراشناخت موجب خود آگاهی درباره‌ی اینکه چگونه یک فرد یاد می‌گیرد یا فکر می‌کند، می‌شود و از آنجایی که فراشناخت جنبه‌های مهم از یادگیری خودتنظیمی است، می‌تواند باعث افزایش مهارت یادگیری یا بهبود آموزش شود.

زیمرمن (۲۰۰۰) می‌گوید: «طراحی و برنامه‌ریزی شامل تعیین اهداف، مدیریت زمان، توجه جهت‌یابی شده و انتخابی، تخصیص منابع، کاربرد دانش قبلی و آمادگی برای کاربرد راهبردهای یادگیری است. همین‌طور طراحی، توالی و زمان‌بندی فعالیت‌های یادگیری، تمرکز و توجه بر اهداف و سازماندهی راهبردهای یادگیری برای دستیابی به اهداف را شامل می‌شود و با توجه به اهداف شناسایی شده می‌توان نتایج و عملکرد یادگیری را پیش‌بینی کرد. تمرکز و توجه انتخابی شکلی از

خود کنترلی است که به یادگیرندگان در بهبود تمرکز و بنابراین، حداکثر کارایی فعالیت‌ها کمک می‌کند.

یانگ (۲۰۰۵) معتقد است که یادگیرندگان راهبردهای یادگیری را برای تسهیل فرایند خود مدیریتی و جهت‌دهی به فرایندهای شناختی به‌منظور دستیابی به نتایج مطلوب به کار می‌برند. و نیز معتقد است متغیرهای بسیار مهم راهبردهای فراشناختی، طراحی و برنامه‌ریزی است که بر اساس نتایج تحقیق می‌تواند بیشترین قابلیت پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی را داشته باشد.

صفری و مرزوقی (۲۰۰۸) بر این باورند که برنامه ریزی، انتخاب هدفمند راهبرد یادگیری برای تحقق اهداف خاص است. بنابراین طراحی و برنامه‌ریزی صحیح قبل از انجام دادن تکلیفی خاص می‌توان موجب بهبود عملکرد تحصیلی شود.

الی (۲۰۰۸) فراشناخت را توانایی یادگیرنده برای آگاهی از قابلیت‌های شنی و کاربرد این قابلیت‌ها را برای یادگیری می‌داند. و این موضوع را برای یادگیرندگان بسیار مهم تلقی کند.

او معتقد است تمرین از طریق کاربرد راهبردها به یادگیرندگان اجازه می‌دهد تا آنها پیشرفتشان را ارزیابی و رویکرد یادگیری خود را تنظیم کنند.

شیفر و دال (۲۰۰۹) معتقدند فرایندهای شناختی باعث تقویت فرایند تفکر می‌شوند و برای دستیابی به اهداف شناختی مانند درک مطلب و حفظ کردن کمک کننده هستند.

با بررسی پیشینه موجود مشخص می‌شود که استفاده از آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی می‌تواند در افزایش یادگیری افراد عامل مؤثری باشد.

نقش معلم در مهارت‌های یادگیری است که می‌تواند به حیات حرفه‌ای معلم بهبود ببخشد و به نحوی مطلوب و اثربخش، چار چوپ کار خود را بر اساس یک سلسله اصول شناخته شده تربیتی بنا نهاده و با رویکرد منطقی، با ثبات و جامع بداند که یادگیرنده چگونه یاد می‌گیرد و او چگونه می‌تواند با مهارت یادگیری آنها را هدایت و تسهیل کند. بر این اساس محقق با توجه به اهمیت راهبردهای شناختی و فراشناختی و نقش معلم در پرورش آنها. هدف اصلی این تحقیق بررسی و مطالعه نقش معلم در پرورش مهارت‌های یادگیری (راهبردهای شناختی و فراشناختی) از دیدگاه اندیشمندان تعلیم و تربیت می‌باشد.